

ŻYDOWSKIE MOTYWY NA SPUTNIKU

Od 9 do 16 listopada zapraszamy do kina Iluzjon na specjalną sekcję filmową „Żydowskie Motywy na Sputniku” podczas 7. Festiwalu Filmów Rosyjskich „Sputnik nad Polską”. 9 wybranych przez nas filmów przybliży temat świadomości Holokaustu w Rosji („Holokaust - klej do tapet”) oraz losy mieszkańców Żydowskiego Obwodu Autonomicznego („Na zdrowie, towarzyszu Stalin”). Ważną częścią sekcji będzie prezentacja rosyjskojęzycznego kina w Izraelu (m.in. wielokrotnie nagradzani „Przyjaciele Jany”), które będzie również punktem wyjścia dla debaty poświęconej rosyjskim imigrantom w Izraelu. A na zakończenie sekcji oraz całego 7. Festiwalu „Sputnik nad Polską” specjalne wydarzenie - pokaz niemego filmu „Żydowskie szczęście” z 1925 roku, z muzyką na żywo wykonywaną przez Pushkin Klezmer Band.

Sobota, 9 listopada

16:00 "Pinhas", reż. Pini Tavger (Izrael, 2008)

"Lenin w październiku", reż. Evgeny Ruman (Izrael, 2010)

Przed projekcją spotkanie z Dyrektorem MFF Żydowskie Motywy Mirosławem Chojeckim oraz kuratorem sekcji - Tomaszem Pisarzewskim

Niedziela, 10 listopada

18:30 "Terytoria", reż. Dmitriy Khavin (USA/Izrael, 2012)

19:15 Panel dyskusyjny

Po otwarciu granic przez Michaiła Gorbaczowa w 1990 roku ponad milion Żydów z terenu byłego Związku Radzieckiego wyemigrowało do Izraela. Mieli różne motywacje i często jechali w nieznaną. Tak duża ilość nowych mieszkańców (ponad 10% populacji) znacząco zmieniła Izrael. Po ciepłym przyjęciu na początku lat 90. pojawiły się problemy z asymilacją nowych przybyszów. Język rosyjski stał się powszechny na ulicach izraelskich miast, wydawane są rosyjskojęzyczne gazety, imigranci mają również swoją reprezentację w Knesecie. Czy odnaleźli się w nowej „ziemi obiecanej”? Czy czują się Izraelczykami? Jak przebiega ich integracja ze społeczeństwem? Na te pytania postarają się odpowiedzieć paneliści:

Roman Frister - dziennikarz, wieloletni korespondent z Izraela

Maria Makarowa - doktorantka Instytutu Sławistyki PAN

Michał Sobelman - rzecznik prasowy Ambasady Izraela, tłumacz literatury hebrajskiej

Prowadzenie: Paweł Smoleński - dziennikarz, pisarz, reporter

Poniedziałek, 11 listopada

18:15 "Na zdrowie, towarzyszu Stalin", reż. Yale Strom (USA, 2002)

Po projekcji filmu o współczesnym Birobidżanie opowiedzą Maria Makarowa i Agata Maksimowska.

Zorganizowane osadnictwo Żydów na Dalekim Wschodzie ZSRR rozpoczęło się w 1928 roku na mocy uchwały o „przeznaczeniu regionu birobidżańskiego dla celów przesiedlenia pracujących Żydów”. Jako jednostka terytorialna Żydowski Obwód Autonomiczny (zwany potocznie Birobidżanem) został proklamowany 7 maja 1934 roku. Przed wojną Żydzi jechali do Birobidżanu, uciekając przed głodem, biedą i bezrobociem. Szukali miejsca, w którym będą mogli poczuć się „u siebie”, znosząc trudy wynikające z nieprzystosowania tego terenu do osadnictwa rolniczego. Po wojnie, na terenie Obwodu schronienie znalazło wielu Żydów, którzy ocalili z Holokaustu. Mimo to, Żydzi zawsze stanowili w Birobidżanie mniejszość. Według oficjalnych danych dzisiaj stanowią około 1% mieszkańców Obwodu. Jakie były losy mieszkańców Birobidżanu? Czy Żydowski Obwód Autonomiczny ma przyszłość?

Maria Makarowa - doktorantka Instytutu Sławistyki PAN

Agata Maksimowska - przygotowuje pracę doktorską na Wydziale Historycznym UW na temat tożsamości Żydów mieszkających we współczesnym Birobidżanie.

Wtorek, 12 listopada

17:00 "Pinhas", reż. Pini Tavger (Izrael, 2008)

"Lenin w październiku", reż. Evgeny Ruman (Izrael, 2010)

19:30 "Przyjaciele Jany", reż. Arik Kaplun (Izrael, 1999)

Środa, 13 listopada

18:00 "Holokaust - klej do tapet", reż. Mumin Szakirow (Rosja, 2013); po filmie spotkanie z reżyserem

"Pantofelki", reż. Konstantin Fam (Rosja, 2012)

Czwartek, 14 listopada

17:00 "Prezent dla Stalina", reż. Rustem Abdrashov (Kazachstan/Rosja/Polska/Izrael, 2008)

Piątek, 15 listopada

18:00 "Holokaust - klej do tapet", reż. Mumin Szakirow (Rosja, 2013)

"Pantofelki", reż. Konstantin Fam (Rosja, 2012)

Sobota, 16 listopada

17:00 Ceremonia zamknięcia Festiwalu

"Żydowskie szczęście", reż. Aleksiej Granowski (ZSRR, 1925)

Pushkin Klezmer Band - muzyka na żywo do filmu

Wstęp na seanse w ramach sekcji: 18 PLN

Opisy filmów:

PINHAS

Scenariusz i reżyseria: Pini Tavger

Kraj produkcji: Izrael

Zdjęcia: Shahar Gonen

Gatunek: Dramat

Rok: 2008, czas: 33 min.

Nagrody:

2009 - Nagroda za najlepszy film azjatycki na MFF w Beijing

2009 - Nagroda „Brazowy Feniks” na MFF Żydowskie Motywy w Warszawie

2009 - Nagroda Publiczności na MFF w Brooklynie, Nowy York, USA

2009 - Najlepszy film studencki Żydowskiego FF w Nashville, USA

9-letni Pinhas pochodzi z rosyjskiej rodziny. Gdy wraca ze szkoły do domu, matka (pracująca na nocnej zmianie) jeszcze śpi, a w wolnym czasie romansuje z żonatym mężczyzną. Chłopiec poznaje religijną rodzinę, która przyciąga go ciepłem i wprowadza w tajniki religii. Kłopoty zaczynają się, gdy Pinhas spostrzeży, że dwa światy - jego matki i nowych opiekunów - kolidują ze sobą.

LENIN W PAŹDZIERNIKU

Reżyseria: Evgeny Ruman

Scenariusz: Arkadi Krasilshikov, Evgeny Ruman

Kraj produkcji: Izrael

Zdjęcia: Ziv Berkovich

Gatunek: Komedia

Rok: 2010, czas: 50 min.

Obsada: Alexander Senderovich, Vladimir Friedman, Itzhak Peker, Avi Graynik

Nagła śmierć bogatego wujka z Rosji zmienia życie Griszy. Wujek zapisuje wszystkie pieniądze swemu bratankowi, by mógł otworzyć restaurację. Jednak warunkiem odziedziczenia majątku jest dedykowanie restauracji wartościom komunizmu i ustawienie popiersia Lenina.

TERYTORIA

Zdjęcia i reżyseria: Dmitriy Khavin
Kraj produkcji: USA, Izrael
Gatunek: Dokumentalny
Rok: 2012, czas: 40 min.

Terytoria to film dający wgląd w życie Izraelczyków z dawnego Związku Radzieckiego, którzy zamieszkali w osiedlach na Zachodnim Brzegu. Niektórzy z nich przenoszą się do osiedli w poszukiwaniu tańszego lokum, inni kierują się ideologią syjonistyczną, a jedni i drudzy są pod wpływem doświadczeń z przeszłości, gdy byli uciskaną mniejszością w Związku Radzieckim.

NA ZDROWIE, TOWARZYSZU STALIN

Reżyseria: Yale Strom
Scenariusz: Elisabeth Schwartz
Kraj produkcji: USA
Zdjęcia: Nils Kenatson
Gatunek: Dokumentalny
Rok: 2002, czas: 86 min.

Żydowski Obwód Autonomiczny w ZSRR był pierwszym żydowskim państwem powstałym po upadku Izraela w 70 r. p.n.e. Poprzedzało ono o 20 lat ustanowienie państwa Izrael i istnieje do dzisiaj. Pomimo tego niewielu ludzi o tym słyszełi słyszało.

PRZYJACIELE JANY

Reżyseria: Arik Kaplun
Scenariusz: Arik Kaplun, Semyon Vinokur
Kraj produkcji: Izrael
Zdjęcia: Valentin Belonogov
Gatunek: Dramat
Rok: 1999, czas: 90 min.
Obsada: Nir Levy, Evelyne Kaplun, Evgenya Dodina, Israel Damidov, Mosco Alcala
Nagrody:
1999 - Nagroda „Kryształowa Kula” dla najlepszej aktorki oraz specjalne wyróżnienie na MFF w Karłowach Warach
1999 - Nagrody Izraelskiej Akademii Filmowej za najlepszy film, najlepszą reżyserię, najlepszy scenariusz, najlepszy montaż, dla najlepszego aktora oraz dla najlepszego aktora i aktorki drugoplanowej
1999 - Nagroda Wolgina dla najlepszego izraelskiego filmu pełnometrażowego na MFF w Jerozolimie

Historia rosyjskich emigrantów, którzy trafiają do Tel Awiwu podczas wojny w zatoce. Gdy rakiety Scud latają nad głowami, a mieszkańcy chronią się w w obawie przed atakiem chemicznym, Jana i jej nowi przyjaciele muszą się mierzyć z problemami imigrantów: nieznaną języczna, obcością kulturową, brakiem pieniędzy i tęsknotą za domem.

HOLOKAUST - KLEJ DO TAPET

Scenariusz i reżyseria: Mumin Szakirow

Muzyka: Ahmad Bakajew

Kraj produkcji: Rosja

Zdjęcia: Wiaczesław Makarjew

Gatunek: Dokumentalny

Rok: 2013, czas: 56 min.

Siostry Ksenia i Jewgienija Karatyginy osiągnęły to, do czego dąży wielu ich rówieśników - ogólnonarodową sławę. Zgłosiły się do niezbyt lotnego teleturnieju „Obłądnie piękni” w Muz TV. Jedno z pytań brzmiało: „Co to jest Holokaust?”. Bohaterki odpowiedziały że jest to klej do tapet. Po tych słowach w rosyjskojęzycznym Internecie zawrzało. Nagranie z fragmentem programu pobiło rekordy wyświetleń w serwisie youtube, a jego bohaterki stały się celem ataków - bezpośrednich zniewag oraz ironicznych komentarzy pod adresem ich szkolnych nauczycieli. W marcu 2012 roku dziennikarz Mumin Szakirow zaprosił Jewgienię i Ksenię do „Radio Swoboda”, aby wyjaśnić, kim naprawdę są dziewczyny, które swoją niewiedzą wprawiły w zdumienie tysiące widzów. W czasie spotkania reżyser proponuje zorganizowanie dla dziewczyn wycieczki do Oświęcimia.

PANTOFELKI

Reżyseria: Konstantin Fam

Scenariusz: Dmitrij Parszkow

Muzyka: Jegor Romanienko

Kraj produkcji: Rosja

Zdjęcia: Asen Szopow, Siergiej Nowikow, Otabek Dżurajew, Marek Gajczak, i in.

Gatunek: Dramat

Rok: 2012, czas: 18 min.

Obsada: Uljana Jelina, Ilja Uglawa, Tatjana Spurgiasz, Aleksandr Borowiec

Film „Pantofelki”, poświęcony pamięci ofiar Holokaustu, opowiada historię pary pantofelków, która zaczyna się od wystawy sklepowej, a swój tragiczny finał znajduje w zbiorowej mogile dla butów w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu. Oryginalność spojrzenia reżysera polega na tym, że w kadrze ukazuje on tylko nogi, a jako jedyne komentarza dla obrazu używa muzyki.

PREZENT DLA STALINA

Reżyseria: Rustem Abdrashov

Scenariusz: Pavel Finn

Kraj produkcji: Kazachstan, Rosja, Polska, Izrael

Zdjęcia: Khasan Kydiraliyev

Gatunek: Dramat

Rok: 2008, czas: 96 min.

Obsada: Nurzhuman Ikhtymbaev, Bakhtiar Khoja, Yekaterina Rednikova, Dalen Shintemirov, Waldemar Szczepaniak

Nagrody:

2009 - Grand Prix Vesoul Asian Film Festival

2010 - Złoty Feniks na MFF Żydowskie Motywy w Warszawie

Akcja filmu rozgrywa się w 1949 roku, na początku kolejnej fali egzekucji i wysiedleń. Józef Stalin obchodzi swoje 70. urodziny, a w Kazachstanie przeprowadza się pierwsze radzieckie próby

jądrowe. Właśnie tu, w kazachskim stepie, w transporcie kolejowym pośród ciał zesańców kolejarz Kasym znajduje żywego chłopca - Saszę i zabiera go do siebie do auta.

ŻYDOWSKIE SZCZĘŚCIE

Reżyseria: Aleksiej Granowski

Scenariusz: Isaak Babel, Grigorij Griczier-Czierikower, Boris Leonidow

Muzyka: Lew Pulwer

Zdjęcia: Wasilij Chwatow, N. Strukow, Eduard Tisse

Gatunek: Melodramat, komedia

Rok: 1925, czas: 100 min.

Obsada: Salomon Michoels, Mojżesz Goldblat, Tamara Adelcheim, S. Epsztejn, I. Rogaler

Na podstawie opowiadań Szolema Alejchema „Menachem Mendel”. O życiu żydowskiej biedoty poza granicą strefy osiedlenia i o „małym człowieku”, wzruszającym i niepraktycznym, który usiłując wydostać się z nędzy i osiągnąć sukces, chwyta się kolejnych zajęć, lecz co krok doświadcza kolejnych niepowodzeń.